

F-by 720

Nr. 3 d

157 38

Aug.

Sezon 1937|38

ceną
20 gr.

Składaj

Twoje Oszczędności

w

K. K. O.

powiatu bydgoskiego

Bydgoszcz

Gdańska 10

Telef. 14-32

.....
PUPILARNA PEWNOŚĆ

Swój do swego po los do Rzannego

Bydgoszcz, Gdańska 25 — Tel. 33-32
Kolektura — Specjalny skład wyrobów tytoniowych.

*Władysław Stoma
Dyrektor Teatru Miejskiego*

*Wykwintne
obuwie*

Leo

Największą zbiornicą oszczędności jest

KOMUNALNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

MIASTA BYDGOSZCZY

w Bydgoszczy, ulica Jagiellońska nr 4.

Telefon 20-06 i 20-07.

Sztuka komediopisarska Adama Grzymały-Siedleckiego

Adam Grzymała-Siedlecki jako komediopisarz ma rozległe koligacje. Rosochate drzewo genealogiczne tego rasowego talentu sięga korzeniem zdrowym poprzez Fredrę, aż w tłuste podglebie czarnoleskie, w jędrną a jurną wesołość Rejowską. Ale z antykwariusza nie ma w Siedleckim nic. Autor „Spadkobiercy“ dostał dziedzictwem to, czego inni muszą się w pocie czoła dorabiać: on ma wrodzony ton szczeropolski i humor. Na dziewięć jego sztuk, w ciągu lat dwunastu napisanych, jedna jest tylko kostiumowa, ale i w niej „Król Jegomość“ pokazany został na popasie, więc bez dystansu historiozoficznego, bezpośrednio i z ciepłem namacalnym.

Jako komediopisarz jest Siedlecki autorem młodym, dopiero od lat kilkunastu wystawiającym swoje sztuki. Pamiętam tę sensację i rumor, gdy pierwszy raz gruchnęło po Warszawie,

Smakosze piją tylko

PIWA OKOCIMSKIE

Reprezentacja w Bydgoszczy

BROWAR BYDGOSKI

Telefon 1505.

że znakomity krytyk, wslawiony znawstwem Fredry i Wyspiańskiego, wprowadza się ze swoją „Sublokatorką“ na scenę.

Zjadłszy z teatrem w recenzjach beczkę soli attyckiej, wszedł z nim od razu w zażyłość, jako autor dramatyczny. Cieszą się też hucznie tą „Sublokatorką“, znajdując w niej — jak również w późniejszym nieco „Podatku majątkowym“ odbicie autentycznych radości i kłopotów, kreślonych tą samą ręką, która umiała łączyć wzruszenie z humorem tak samo w teatrze, jak w korespondencjach wojennych o „Cudzie Wisły“ i „Pościugu za Budiennym“.

„Spadkobierca“ ujawnił to, co w innych sztukach Siedleckiego było mniej widoczne: dramatyczne podłoże jego komediopisarstwa.

Nie przestanę powtarzać, że teatr dopiero wtedy żyje naprawdę, gdy widzowie z aktorami znajdują się w ciągłym związku uczuciowym, gdy próg rampy świetlnej zostaje co sekunda przekroczony od strony sali, gdy publiczność się wciska — niewidzialnie, lecz odczuwalnie — między aktorów, czepia się ich napiętą uwagą, zrasta się z nimi wzruszeniem, powtarza podświadomie ich reakcje, z nimi płacze, śmieje się i żyje. Nie o czym innym marzył i Słowacki, jak o tym właśnie zrealizowanym, namacalnym współżyciu ducha zbiorowego w jednostkach, cudem sztuki do tego wspólnie przysposobionych. O tym najpożądańszym momencie, gdy wszyscy czują jak jeden (i to równocześnie!) marzy każdy autor, ale tylko piszącym dla sceny, dane bywa czasami to osiągnąć i naocznie oglądać.

„Spadkobierca“ należy właśnie do tych fenomenów, ciepłem życia łączących scenę z publicznością, która tu nieustannie wywłaszcza aktorów z sytuacji i sama na ich miejsca wchodzi. Zazwyczaj na czołowych sztukach Siedleckiego zaczyna się tak: z początku śmiechy w kątach ust, a potem już salwami wybuchy wesołości świadczą, że teraz każda jednostka rozplywa się w gromadzie spopularyzowana, czyli unarodowiona wzruszeniem. Bo trzeba pamiętać, że nie wszystkie wartościowe, a na-

Palais de Danse

Najwytworniejszy lokal rozrywkowy w Bydgoszczy.

Codziennie Dancing

z rewiowymi występami pierwszorzędnych artystów.

Bydgoszcz, ul. Marcinkowskiego 4. Tel. 21-25

wet natchnione utwory dostępują przywileju unarodowienia, czyli spopularyzowania. Zdarza się to tylko takim, w których autor pochwylił (i przez to uwiecznił) swoisty rytm zdarzeń w każdym skupisku odrębny. Bo odrębności między narodami uwydatniają się nie tyle w faktach, ile w reagowaniu na nie.

„Spadkobierca“ pod tym względem dziedziczy wielką fortunę: — fortunę sympatii. Bo tak jak w „Zemście“ zawsze oklaskują Polacy moment, kiedy Cześnik dla gościnności łamie dawną nienawiść, tak samo — jak się zdaje — zawsze będą Polacy wybuchowymi oklaskami uchwalać, że dobrze jest, gdy w „Spadkobiercy“ ojciec i syn jedną się przy śpiewie.

U Siedleckiego często bierze za serce jego plemienny rytm. W „Spadkobiercy“ na przykład mazurek o tańcu przed bitwą przewija się bez słów przez całą sztukę po kryjomu. Hasło: „nie dać się!“ — i odzew: — „a na wesoło!“ prawdziwy Polak stosuje przecież instynktownie w każdym niebezpieczeństwie. W dziejach teatru polskiego zostanie na zawsze ten Obierzyński z Samosków przerobiony z dziedzica na farmera, ale nie na kosmopolitę. Może on po powrocie z obczyzny kaleczyć język ojczysty w ustach, ale zachowa bezwarunkowo mowę wzruszenia, jakże dobitną, gdy poda rękę ziemi pierwej, niż ludziom.

Siedlecki znakomicie wyczuwa, że historia każdego człowieka ma swój legendarny, przedhistoryczny okres. Nawet w lekkich komediach ta przeszłość jest wywoływana i zwiększa żywą wagę postaci scenicznych.

„Włamanie“ z „Panią Ministrową“, napisane w epoce trochę późniejszej, odbiły jej dynamiczność i styl polityczny, z satyrycznym oczywiście zacięciem. A znów „Maman do wzięcia“ z „Ich synową“ przyprawiły widzów o zawrót głowy i kolki w boku, żywością akcji, brawurowym rozmachem dwojących się, trojących sytuacji, z ich przezabawną irracjonalnością i pełną maestrii akrobatyką.

Wszędzie zaś, — poza wybornym polem do gry zespołowej — role, ponętne dla aktorów i dla publiczności, a wśród nich takie arcyrole, jak Siekierka, ten ekonomiczny odpowiednik karmazyna Cześnika z „Zemsty“. Siekierka z duszą naprawdę anielską i z leżącym na niej (o dziwo!), jak ulał cielskiem rubasznym. Albo ta płochą „matrona“ z „Ich synowej“, zabezpieczona nieśmiertelną głupotą od starości za życia, a na scenie zaasekurowana nawet i od śmierci... Co za typ! Nie powinna schodzić ze sceny w szkole dramatycznej, razem z „nieśmiertelniejszym“ jeszcze od niej samej oficerem z „Maman do wzięcia“, bo na nich, jak na Podstolinie i Birbanckim Fredry można się uczyć anatomii polskiego stylu gry.

Chcesz mieć piękny włos

używaj tylko

Orient Henna Szampon

który przez zwykłe mycie
włos modernizuje i farbuje.

Wszędzie do nabycia.

Fr. Bogacz, Bydgoszcz, Dworcowa 14

Kameralny, śmiały a zarazem powściągliwy w rysunku psychologicznym postaci „Czwarty do brydża“ daje miarę możliwości, stojących przed Siedleckim otworem na scenie.

Humanitarna wyrozumiałość, wedle której zło absolutne jest równie rzadkie, jak bezwzględne dobro, góruje jako dominanta nad wszystkim. Niezmienną za to wartość zachowują drobne ułomności i one to, akompaniując sztuce, stabilizują w niej wesołość. Pozwala to aktorom z miejsca się „rozkrochmalic“ i nawiązać od razu ciepły stosunek z publicznością, która będzie się pewno czuła jak w swoim domu na tym przedstawieniu i dozna wzruszeń artystycznych niepostrzeżenie pod chloroformem zabawy.

Siedlecki odmalował charakter Ormianina z precyzją Moliera i po molierowsku zdołał sprowokować wzruszenie wbrew woli słuchaczy, nie odwołując się nigdy wprost do serca ludzkiego i nie sentymentalizując ani przez jedną chwilę. Nowy etap zupełnej dojrzałości talentu stworzył się dla Siedleckiego z tą wyborną komedią.

Stanisław Miłaszewski.

Każdy smakosz dobrze wie

że największy wybór zawsze świeżych delikatesów
znajdzie w najstarszej i najpoważniejszej firmie

St. Zimoch

Bydgoszcz — Niedźwiedzia 7 — Telefon 16-48

Obsługa fachowa — wykonuje natychmiast zlecenia telefoniczne.

JAN GOŁĘBIEWSKI

ulica Gdańska 39, róg Sniadeckich

**Zegarki, zegary kominkowe
Wyroby ze złota i srebra
Kryształy, plater**

WŁASNE WARSZTATY REPARACYJNE.

Halina Dołé

Seweryn Butrym

A. MARCINIAK Sp. z o. o.

HURT Bydgoszcz, Długa 6, tel. 13-43 i 28-99 DETAL

Poleca: **Żyrandole elektr. i nowoczesne
oprawy oświetl. własnego wyrobu!**

Odbiorniki radiowe „Elektrit“, „Radio-Union“, „Kosmos“, „Telefunken“ i inne

Artykuły elektryczne i radłowe

Szkło oświetleniowe elektr. i gazowe.

Materiały techniczne.

„Ormianin z Beyrutu“

W związku z premierą najnowszej sztuki Adama Grzymały-Siedleckiego p. t. „Ormianin z Beyrutu“, granej dotychczas jedynie w Warszawie, podajemy szereg bardzo ciekawych okoliczności, w jakich „Ormianin“ powstał. Autor „Spadkobiercy“ uchodził za komediopisarza, podejmującego tematy pas excellence rodzime, to też sztuka wysnuta całkowicie ze świata egzotycznego, rozgrywającego się aż w Syrii, staje się dla nas prawdziwą sensacją.

„Ormianin z Beyrutu“ jest dla mnie — mówi A. Grzymała-Siedlecki — rodzajem owocobrania z mego pobytu na Kaukazie i poznania tam tych przelicznych ludów, plemion i plemionek, wśród których Ormianie grają niepoślednią rolę. Przebywałem na Kaukazie przed 37 laty, dokąd jeździłem wraz z Janem Augustem Kisielewskim, bezpośrednio po jego triumfach dramatopisarskich („W sieci“ i „Karykatury“).

Na Kaukazie przez 8 miesięcy przebywałem u swojego przyjaciela śp. Władysława Emeryka, syna właściciela kopalni manganu w Cziaturach. W kilka miesięcy po moim z Kaukazu wyjeździe — w Tyflisie, w hotelu, w którym nieraz z Emerykiem przebywałem, zabił on w przystępie niepoczytalności żonę Stanisława Przybyszewskiego, panią Dagny Przybyszewską. Jeszcze z drogi z Warszawy do Tyflisu, jeszcze z samego Tyflisu pisywali oboje kartki do mnie (mam je przechowane) — na kilka minut przed potwornym swym czynem Emeryk skreślił do mnie list, który mi potem prokurator przesłał — wspomnienia kaukazkie były więc zawsze dla mnie przedtem punktem bolesnym. — I dopiero dziś, gdy — po tylu latach — są one wspomnieniami jakby innego człowieka, mogłem bez ciężaru uczuciowego, ożywić je w sobie, przetworzyć w osoby i zdarzenia, często pół-autentyczne.

Charakter swój Ormianin kaukazki zawdzięcza przede wszystkim swojemu warsztatowi pracy. Pośród ludów rolniczych, wędrowno-pasterskich, albo po prostu — nie dobierając słów: — zbójceckich, jakich na Kaukazie dawniej nie brakowało, Ormianin reprezentował zmonopolizowany typ kupca. W swoistych warunkach kraju handel musi przynosić duże netto, bo kasa kupca ciągle była narażona na niespodzianki, które by można nazwać „jednostronnie zainicjonowaną akcją wyrównywania niesprawiedliwości ekonomicznych“. Nigdy Ormianin nie mógł przewidzieć, czy dziś w nocy nie napadną go Kurdowie albo inni Czeczeńcy — i nie „wyrównają niesprawiedliwości“. Nic więc dziwnego, że w Ormianinie kaukazkim powstała żyłka chciwości i przecherstwa. Pomieszane to z południowym temperamentem, z żywością krwi, z nerwowością semicką — wytwarza przedziwny specymen psychologiczny. Dodaj-

R. STENZEL

BYDGOSZCZ ^{Gdańska 5}
Dworcowa 75

Cukiernia i Kawiarnia

poleca znane z swej jakości wyroby cukiernicze

my do tego wpływy wschodnie, jakieś półislamiczne ustosunkowanie się do kobiety, trochę jakby jeszcze haremu w obyczajach, wybujałą zmysłowość, narodową solidarność, poczucie wyższości nad innymi narodami — a będziemy mieli kolor duszy ormiańskiej. Zastanawiała mnie też jedna jeszcze swoista cecha umysłowości ormiańskiej: na pozór inteligencja ospała, ale tylko do pierwszego zetknięcia się z jakimś interesem. I można powiedzieć: Inteligencja ta rośnie proporcjonalnie do stawki w danym interesie. Przy transakcji na sto tysięcy rubli Ormianin jest znacznie mądrzejszy, niż był przy interesie na 50 rubli.

Mojego bohatera, Naskardziana, ulepiłem sobie z kilku moich znajomych cziaturskich. Schodziłem się z nimi na warcaby w miejscowej kawiarni. Kawy w tej kawiarni nie można było dostać, było jednak wino miejscowe, podpłomyki i kielbasa z owocami drzewa granatowego (coś strasz nego w smaku). Z ich opowiadań nasunął mi się nawet motyw rozwodowy, który użytkowałem w komedii. Autentyczne rysy ma też i czecheniec Jemiel, którego wprowadzam w „Ormianinie z Beyrutu“. Przeszłość miał podobno więcej, niż urozmaiconą. W swojej karierze bywał też klientem policji paryskiej i londyńskiej... Miał nawet pojęcie o różnicach prawa karnego w obu tych krajach.

Tyle autor „Ormianina“. Jak widzimy z jego wynurzeń, komedia miała do rozporządzenia bogaty materiał etniczno-psychologiczny, daleki od wszystkiego, co bywa prezentowane w tematyce naszych komedii.

Czekoladki i wyroby cukiernicze
najsmaczniejsze u Grey'a

Firma od 65 lat przodująca w Bydgoszczy.

MARIAN SUSAŁA

BYDGOSZCZ, STARY RYNEK 19

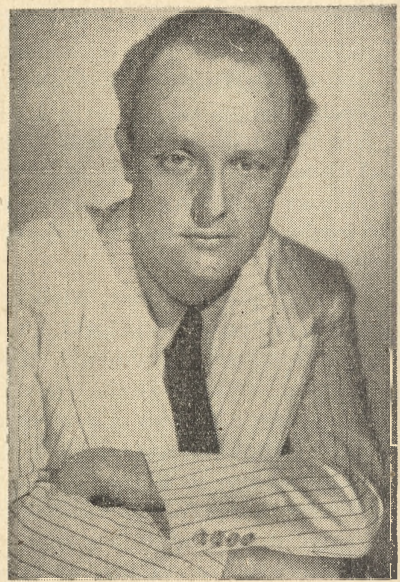
poleca

Telefon 1128

w wielkim wyborze pończochy,
rękawiczki, bieliznę damską,
męską, oraz nowości sezonowe.

Hanka Brochocka

Ryszard Kierczyński

Restauracja i

Hotel Gelhorn

przy Dworcu

Tu stołuje się i mieszka
WP. dobrze i tanio!

Proszę się przekonać!

Najnowsze modele radioodbiorników

KOSMOS - ELEKTRIT - TELEFUNKEN - UNION
oraz żyrandoli i lamp

poleca

„RADIOFON“ właściciel
Roman Smierniak

Bydgoszcz, ul. Gdańska 1.

Telefon 33-96.

„Walący się dom“ Morozowicz-Szczepkowskiej

„Walący się dom“ Morozowicz-Szczepkowskiej, charakterystyką środowiska „Rozbitków“ Blizińskiego — sztuki oglądanej na naszej scenie. Jeżeli jednak wierzyć autorce, to i sytuacja przedstawia się bardziej pesymistycznie i środowisko ziemiańskie od czasów Blizińskiego uległo daleko posuniętej degeneracji.

W „Rozbitkach“ na nieodwołalną zagładę skazane zostaje tylko starsze pokolenie klasy ziemiańskiej, w którym zresztą, pomijając szubrawego pieczeniara Kotwicza, tuła się jeszcze jakieś poczucie godności, jakaś uczciwość, jakiś majak rycerskiego gestu, może jakiś ostatni atom idealizmu. Młodszy, jeżeli nie od samego początku sztuki kroczy drogą rzetelności, solidności, pracy, jak Władysław czy Pola, to nawracają na nią w toku akcji, jak Maurycy, lub przynajmniej przed zapadnięciem kurtyny, jak Gabriela. Współczesny Blizińskiemu widz mógł się po przedstawieniu krzepić nadzieją, że dzielni i w gruncie rzeczy dobrzy Maurycyowie potrafią przy rozsądnych, trzeźwych Polach umiejętnie zagospodarować pieniędzmi Dzieńdzierzynskich; że ani arystokratyczne fomy i utracjusostwo, ani śmieszne ambicje parweniuszostwa nie stanowią dla młodego pokolenia nieuniknionego dziedzictwa.

PIERWSZORZĘDNY ZAKŁAD KRAWIECKI

IGNACY KOWALCZYK

Umundurowanie i mody męskie

Wielki wybór materiałów stale na składzie.
Przyjmuję asygnaty Spółdzielni „KREDYT“.

Bydgoszcz, Śniadeckich 13, tel. 1844

**Najnowsze modele radioodbiorników na rok 1937-38
oraz ostatnie nowości żyrandoli i lamp nocnych**

po cenach konkurencyjnych poleca:

P. MICHAŁSKI

ZAKŁAD ELEKTRO — RADIOTECHNICZNY

Telefon 32-07 **BYDGOSZCZ** Gdańska 39

Wykonuje również wszelkiego rodzaju instalacje jak: siły, światła
radia itd., oraz naprawy w zakres wchodzące.

Nowi Czarnoskalscy Morozowicz-Szczepkowskiej nie pozwalają nam mieć żadnej otuchy. W walącym się domu Rakuskich, wśród ścian zaciekniętych wilgocią, pod przegniłym belkowaniem sufitu gnieździ się ubóstwo ducha zgola nie ewangeliczne, indolencja, defetyzm gospodarczy, prymityw kultury, której amplitudę wyznaczają Wallace i balamuctwa teozofii, materializm w najmizerniejszej formie, wyświechtane frazesowiczostwo, moral insanity, łamanie szczęścia drugich w imię zmurszałych zasad, od których samemu uwalnia się z cyniczną łaźnią, bezmiar egoizmu, a przede wszystkim i we wszystkim małość, która nie pozwala nawet na te wszystkie wady zareałować oburzeniem czy współczuciem.

Przypatrmy się bliżej mieszkańcom walącego się domu, ostatnim reprezentantom starej szlachecko-ziemiańskiej tradycji. Oto głowa rodziny, stary Rakuski, gospodarz z przypadku urodzenia się i z prawnego dziedzictwa. Psychicznym znów dziedzictwem przeszła nań finansowa nieopatrność i szlachecki konserwatyzm, któremu wszelkie inwestycje są wstrętne. Z latami finansowa nieopatrność przeszła w skąpstwo. Rakuski sprzedaje place, a otrzymaną gotówkę dusi pod siennikiem. Przeboleć nie może, że coś tam kiedyś stracił na jakiejś państwowej pożyczce. O podniesieniu gospodarstwa mowy nie ma — „przecież tutaj rolne gospodarstwo nic nie daje“ — tym bar-

*Na dobrą kawę i wyśmienite ciastka
lub najlepszej jakości potrawy i napoje
tylko do*

RESTAURACJI I CUKIERNI

BERENDT

właśc. J. Dawidowski

Bydgoszcz, Dworcowa 6, telefon 10-90.

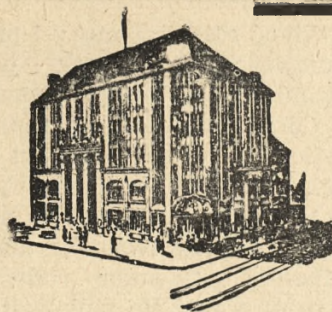
dziej o remoncie domu, w którym wilgoć rozsadza mury i przezera belki. Żyje się tym, co przyniesie ogród, kurnik i pole. Dzieci, które żyją wciąż na ojcowskim chlebie, muszą własnym przemyśleniem starać się o ubranie. Córka Ludwika, po raz nie wiadomo, który przerabia stare matczyne suknie. Rakuski nie poczuwając się do obowiązków względem dzieci, czuje się w prawie samowolnego rozrządzenia ich losem. Nie dopuścił do małżeństwa młodszej córki z oficerem — gdzieżby Rakuska mogła wyjść za syna restauratora! Ta dbałość o splendor rodu nie przeszkodzi mu jednak później samemu ożenić się z pielęgniarką, szczywaną wydrą, intrygantką, leącą na pieniądze starucha i oczywiście plebejką nie tylko z pochodzenia, lecz z duszy.

Syn Janek pod wieloma względami przypomina ojca. Ten czterdziestoletni bęcwał, nie myśląc się zajmować gospodarstwem, aby — jak powiada — ojciec kładł pieniądze do kieszeni, handluje truskawkami z dworskiego ogrodu. W ten sposób zdobywa pieniądze na eleganckie ubranie — siostra chodzi omal w łachmanach, — na brydża i kino w pobliskim mieście. Cały spryt obraca na ułowienie posażnej panny, którą sumiennie zdradza przed ślubem z wiejskimi dziewczuchami i miejskimi damami. Że posażna panna jest „plebejką“ nie przeszkadza mu wcale, choć podobnie, jak ojciec, nie mógł siostrze darować, że uczuciem obdarzyła syna restauratora. W całym tym zresztą spryciarstwie i cynizmie tkwi pewien infantylnizm, który sprawia, że pozostanie on przez całe życie „Jankiem“, jak go w spisie osób nazwała autorka; nigdy nie wyrośnie na męskiego Jana.

Zestarzając dziewczynką jest również jego siostra Ludwika; psychiczna galareta, umysłowość zmętniała od oparów bałamutnej teozofii. Jej dobroć jest dobrocią ślamazarności, niedorajstwa. Ludwika potrafi się na śmierć zamartwić przy chorym ojcu, potrafi z pokorą i poświęceniem cierpieć jego grubiaństwo i bezwzględny egoizm, spędzać przy nim bezsenne noce, ale nie przedsięwzięcie najprymitywniejszych zarządzeń, któreby zapewniły choremu spokój.

Więcej niewątpliwie energii wykazała młodsza siostra Helena, która dopuściwszy do zerwania swego małżeństwa, w kilka lat po tym fakcie w spóźnionym przyływie samodzielności wyrwała się z domu, aby wegetować w mieście na dwustuzłotowej posadce. Dzięki potężnej dozie dziedzicznego widać w tej rodzinie egoizmu, potrafi może wyprocesować na ojcu należną jej przy podziale część majątku, lecz nie wiemy, czy pomysł otwarcia przez nią biura parcelacyjnego, nie jest jednym z tych pomysłów świetnego interesu, jakie tak łatwo przychodzi wytrząsnąć bratu Jankowi. W każdym razie kapitał ten będzie zużyty wyłącznie egoistycznie, twórczej roli społecznej nie spełni żadnej.

(Ciąg dalszy na stronie 14-ej).

Jedwabie — Wełna — Konfekcja damska
Strój-Konfekcja męska

GALANTERIA - OBUWIE

Be De Te
BYDGOSKI DOM TOWAROWY

Gdańska 15 BYDGOSZCZ Tel. 3354 i 3017

Adam Grzymała-Siedlecki

ORMIANIN Z BEYRUTU

Komedia w 3-ch aktach

OSOBY:

Naskardzian, kupiec z Beyrutu Seweryn Butrym
Marfa, jego druga żona Halina Dorée
Elizaweta, jego pierwsza żona Natalia Morozowiczowa
Sarkis Zygmunt Rewkowski
Lydia Hanna Brochocka
Eudoksja Maria Arczyńska
Teodozy Zbigniew Starża
Ali, egipcjanin, sługa Naskardziana Michał Tatrzański
Ałchast Jiemieli, czecheniec Ryszard Kierczyński

Kokopopolus, indywiduum lewentyńskie Mieczysław Serwiński
Manasse, starozakonny Lucjan Dytrych
Karapet Stefan Drewicz
Awedis Jan Leśniowski
Klimas * *
Simeon Stefan Lochman
Agop * *
Cyganka, służąca * *
Chłopak sklepowy Aleksander Gajdecki

Pomiędzy II-gim a III-cim aktem upływa 6 miesięcy.

Rzecz dzieje się w naszych czasach na Lewanćie w mieście Beyrut, u Naskardziana, na ulicy Ain Nahr Nr 46.

Reżyser: **Dyr. Władysław Stoma**

Dekoracje: **Jan Hawryłkiewicz**

PROSZKI
MIGRENO-NEUROVIN

Kogutek

ZASTOSOWANIE:
**GRYPA, PRZEZIEBIENIE
BOLE GŁOWY, ZĘBÓW i t.p.**

ZADAJĄC ORYGINALNYCH PROSZKÓW DR. HANNA J. KOGUTKIEM

BRATZCIE! JAKIE PROSZKI WAN OZAJA
GDYŻ SA JUŻ NAŚLADOWNICTWA

ORYGINALNE PROSZKI „MIGRENO-NEUROVIN” KOGUTKIEM
SAWYTOZINE

PROSZKI „MIGRENO-NEUROVIN” SA TEŻ W TABLETKACH

BOLE
reumatyczne
i artretyczne
NAJWIĘCEJ DOKUCZAJĄ PODCZAS
ZIMNA I
NIEPOGODY

MASEC PRZECIW-
REUMATYCZNA

OSMOGEN
GASECKIEGO

PEŁN PRZECIWRHEUMATYCZNY
DO KĄPIELI „OSMOGEN”
OSMOGEN
MASEC GASECKIEGO

KOJA TE BOLE.

Jak Cię widzą — tak Cię piszą!

Odzież zimową czyści chemicznie i farbuje
najlepiej

BARWA właśc. S. Kalamajski

Gdańska 27 BYDGOSZCZ Gdańska 27

Restauracja
Telefon 18-14

Trima

Bydgoszcz
Dworcowa 24

Wytworny lokal nocny
- Orkiestra salonowa -

Otwarty do rana.

Niskie ceny.

Jedynym człowiekiem, który może sympatię pozyskać jest szwagier Rakuskiego, Barski. Uczony, mieszkający od dawna w Paryżu, zerwał właściwie wszystkie związki z sferą, z której pochodzi i ziemią, na której się narodził. Przyjechał, aby dać ostateczny formalny wyraz temu zerwaniu — sprzedać posiadany w sąsiedztwie Rakuskiego folwark. Barski, znający stosunki na zachodzie Europy, dostrzegający z łatwością różnicę między kulturalnym i ekonomicznym stanem wsi polskiej a francuskiej, czy niemieckiej, obcy chciwej spekulacji swych kuzyrów, wywiódłszy teoretycznie, że ziemia powinna iść we właściwe ręce tych, którzy będą na niej pracować, postanawia rozparcelować swój folwark między chłopów.

Wszyscy więc przedstawiciele klasy ziemiańskiej opuszczają ziemię, na której pracować nie umieją. Ich dalsze losy mało nas obchodzą. Z wyjątkiem Barskiego, który jak powiedzieliśmy, stoi poza całą tą sferą, nie wniosą oni żadnych wartości w życie i nie nabędą żadnych. Bardziej interesującym byłby problem, czego dokonają, ci którzy na tę ziemię przyjdą. Oczywiście nie mieszczuchy, które sobie na gruntach Rakuskich postawią weekendowe domki, lecz chłopci, między których rozparceluje swój folwark Barski.

Byłoby zbyt pesymistycznym upatrywać przedstawiciela tych chłopów w fornalu Wawrzyńcu. Wolimy przypuszczać, że jego społeczny egoizm i złodziejskie tendencje, to wpływ „kultury“ dworskiej. Nie sądzimy, by autorka przez postać Wawrzyńca chciała nam nakreślić przyszłość chłopską równie ciemną, jak ziemiańską aktualność. Stosunek autorki do problemu społecznego i ekonomicznego nie jest właściwie ani optymistyczny, ani pesymistyczny. Wyczerpuje się w dramatycznej charakterystyce pewnej sfery społecznej. Wylaniające się stąd zagadnienie czeka teoretycznego czy praktycznego rozwiązania, skłania do dyskusji czy poczynañ, ale to musi dziać się już poza ramami teatru.

Stefan Essmanowski

NAJBLIŻSZE PREMIERY:

W dziele dramatu

1. Maria Morozowicz-Szczepkowska

Walący się dom

Sztuka w 3 aktach

2. Al. hr. Fredro

Pan Jowialski

Komedia w 4 aktach

w dalszym planie

Lato w Nohant

J. Iwaszkiewicza

oraz najnowsza komedia R. Niewiarowicza (tytuł jeszcze nie ustalony)

W dziele muzycznym

1. Najnowsza operetka Pawła Abrahama

Roxy i jej drużyna

(Pra - premiera)

2. J. Gilberta

Dama w gronostajach

3. Dostala

Clivia

4. J. Straussa

Tysiąc nocy i jedna

Krakowskie Towarzystwo Ubezpieczeń

„FLORJANKA”

Spółka Akcyjna w Krakowie

Agencja w Bydgoszczy — O. Jende
Jagiellońska 4 — Telefon 33-65

Przyjmuje ubezpieczenia

w następujących działach:

Od pożaru, pioruna i eksplozji —
od gradobicia — od kradzieży
z włamaniem i rabunku — od
następstw wypadków — od
odpowiedzialności cywilnej
i samochodów od szkód.

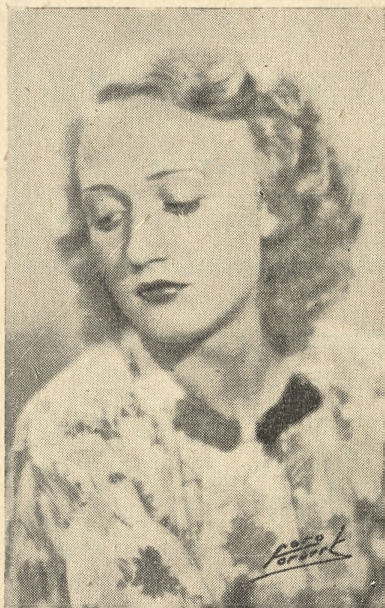
„Podbipięta“

Po teatrze jeszcze na godzinkę na dobre zakąski
i dobrze pielęgnowane napoje

do Restauracji „Podbipięta“

zaprasza **Leonard Rose**

Lokal otwarty do rana. Bydgoszcz, Gdańska 19, tel. 34-65

Maria Arczyńska

Michał Cetrzański

Nowo otwarty skład obuwia

Joanna Lampkowska

BYDGOSZCZ, ul. MAGDZIŃSKIEGO 2

(dawniej ul. Kościelna) – nar. ul. Jana Kazimierza

P O L E C A :

O B U W I E

wszelkiego rodzaju po cenach specjalnie obniżonych.

HOTEL I RESTAURACJA
Gastronomia

właśc. *H. Katorski*

Tel. 3340

Tel. 3841

Magazyn Gorsetów

MARIA KASPROWICZ

dawn. W. G. Neumann

Bydgoszcz, ul. Gdańska nr 27.

Gorsety, biustonosze, bielizna. — Gorsety na miarę.

C. BEHREND & Co.

BYDGOSZCZ

**Kawa — Herbata — Kakao.
Towary kolonialne. Wina-Likiery.**

Bezpośredni import z krajów produkujących. Hurtowa palarnia kawy
i pakownia herbaty. Generalne zastępstwo firmy „Kosma“ T. A. Gdańsk.

Gdańska 23. Telefon 33-23.

MARIA HIRSZ-LANGEROWA

TEL. 10-96

BYDGOSZCZ

GDAŃSKA 33

Wykwintna galanteria męska

Polecamy również bogato zaopatrzone działy:

Pończochy damskie, rękawiczki, ostatnie modele torebek

Dywany - Chodniki - Firany

poleca w wielkim wyborze po cenach najniższych

„DEKORA“

GDAŃSKA 22. TELEFON 32-26.

Zał. 1843 r.

Zał. 1843 r.

C. Siebert

właśc. W. Jarinowa

BYDGOSZCZ

ul. Gdańska 1-3

Telefon nr 12-26

najstarszy magazyn na miejscu

poleca:

Bieliznę damską i męską,
trykotaże, artykuły dziecięce
i towary galanteryjne

Książki szkolne do wszystkich szkół

Mapy i atlasy dla uczniów, mapy ściennie klasowe i globusy, wszelkie przybory szkolne (zeszyty, bruliony, bloki, farbki), wszelkie artykuły biurowe
polecają

Księgarnie i Stanisława Jankowskiego

BYDGOSZCZ

Centrala

Filia

Filia

Gdańska 51, tel. 33-67

Długa 76

Wełniany Rynek 6

Dostawy do biur i szkół. Odsprzedawcom udzielam od wszystkich art. piśmiennych rabat hurtowy.

JERZY KARLIŃSKI

BYDGOSZCZ, Plac Wolności 1

poleca

Włóczki - Wełny

„Trójkąt w kole“

» LUKULLUS «

poleca swe

smaczne i odżywcze
czekolady, cukry i kakao.

Filie i reprezentacje w wszystkich większych miastach Polski.

BŁAWATY-JEDWABIE
FIRANY

Czesław
Borys
PLAC TEATRALNY 4

Tel. 37-08 i 31-34

SALON MÓD

POLECA

NAJNOWSZE MODELE DAMSKICH KAPELUSZY

Waleria Hinkelowa

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9.

MODNE

garsonki — swetry — puloverki itp.

roszelką białynę wełnianą, oraz pończochy i rękawiczki
wykonane fachowo i solidnie z najlepszej wełny

PRACOWNIA TRYKOTARSKA

JADWIGI BUKOWSKIEJ

Bydgoszcz, ulica Śniadeckich nr 2.

NAJMODNIEJSZY

NAJWYTWORNIEJSZY

Lokal rozrywkowy „**CARIOCA**”

Bydgoszcz, ulica Pomorska nr 19 — telefon 29-33.

Codziennie od godziny 21,00 dancing połączony z programem artystycznym, przy udziale pierwszorzędnych sił.

Bufet zaopatrzony w trunki krajowe i zagraniczne oraz dobrze pielęgnowane wina.

ADAM MIKOŁAJSKI

Zakład Krawiecki

Wykwintnej Garderoby damskiej i męskiej
oraz poszycia futer

Obfity wybór materiałów krajowych
i zagranicznych stale na składzie

BYDGOSZCZ, Pomorska 7

Tel. 1444

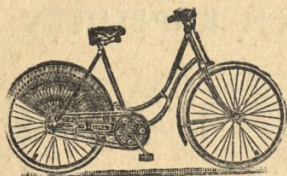
(w pobliżu Gdańskiej i Dworcowej)

Tel. 1444

A. Wasielewski

BYDGOSZCZ

Dworcowa nr 41,
tel. 1047

„Polonia“

Rowery - Wózki dziecięce - Maszyny do szycia
Wielki wybór. Niskie ceny.

W Ilustr. Kurierze Codz. znajdujemy nast. „Zygzaki“

Wata i darmocha

W jednym z stołecznych teatrów na sztuce, padłej od pierwszego premierowego obstrzału, zauważyłem na dziesiątym przedstawieniu tłumy przedziwnej publiczności, zapelniającej szczelnie amfiteatr.

Była to klasyczna „wata“, używana przez dyrekcję teatru w tragicznych momentach, gdy sztuka zawiodła, a zdjęć jej z afisza nie można, gdyż następna nie przygotowana jeszcze dostatecznie.

Z czego składa się teatralna wata?

Ze znajomych artystów, ich rodzin, z zawodowych kartkowiczów i różnych osób, które dostały się do teatru na przedstawienie z szczęśliwego przypadku.

**E
L
E
G
A
N
C
J
A**

**T
A
N
I
O
Ś
Ć**

**T
R
W
A
Ł
O
Ś
Ć**

3 FILARY

pończoszek i skarpetek

„NEGRITA“

Adolf Kebsz, Spółka Akcyjna

Łódź, ulica Sienkiewicza nr 65.

Przed prózną widownią nie można grać i tylko w tych momentach użycie waty jest usprawiedliwione.

Dziwne rzeczy natomiast dzieją się ze składem publiczności, korzystającej z bezpłatnych wejść w teatrze. Widywałem często na premierach wysoce intelektualnych sztuk wśród czerni smokingów i jasności dekoltów skromne perkaliki pracownicy domowych, spędzających wieczór w towarzystwie szarych żołnierzyków, zrozpaczonych usadowieniem się w pierwszych rzędach.

Jak wiadomo, dyrekcje teatralne rezerwują kilkanaście foteli dla przeróżnych instytucyj. Niestety przedstawiciele ich mają często poważniejsze zajęcia, niżli teatr, a jako ludzie gołębiego serca i niezwyklej uprzejmości, ustępują swe miejsca domowemu zespołowi i przyjacielom.

Dochodzą nas jednak wieści, iż poza ustaloną ilością bezpłatnych miejsc dyrekcje teatrów i kin ofiarowywać muszą nadliczbowo dziennie od 50 do 300 miejsc na swe przedstawienia przeróżnym intruzom.

Do najprzykrzejszych obowiązków sekretarzy teatrów należy opędzanie się przed natręctwem nieśmiertelnych kartkowiczów. Do walki z nimi próbowano już różnych środków, lecz niestety wszystkie zawiodły.

Tysiące ludzi w Polsce wie o tym, iż musi zapłacić za swoje buty, za obiad lub czarną kawę, nie chce jednak domyślić się, iż za duchowy pokarm należy również płacić!

Original Rekord

REKORD
MODEL DE LUXE

Rower najwyższej jakości!

trwały
elegancki
o lekkim biegu

Sprzedaż hurtowa: Hurt. Rowerów Willy Fahr, Bydgoszcz

Do nabycia w składach branzowych.

A. Nozdrzykowski

BYDGOSZCZ, UL. MOSTOWA 6 - TEL. 3192

*Największy speci. magazyn
galanterii męskiej - kapeluszu i płaszczu*

poleca stale **nowości** w niezrównanym
wyborze i po najniższych cenach.

Wśród tych kartkowych maniaków zdarzają się ludzie za-
możni, często nawet kamienicznicy, lub dobrze płatni dygni-
tarze.

Niektórym osobnikom wydaje się, iż skoro się raz w życiu
kąpali w polskim morzu z Jaraczem, lub pili koktail na wy-
cieczce do Kopenhagi ze Szczepańską, to należy im się za to do-
żywotnie miejsce w teatrze!

Nienormalne stosunki zmusiły nawet władze do ingerencji
w tej sprawie. I tak ministerstwo spraw wewn. wydało okólnik,
określający dokładnie ilość bezpłatnych miejsc, oraz organów
administracyjnych, którym przysługują bezpłatne miejsca w lo-
kalach rozrywkowych. Również magistrat m. Krakowa określił,
iż najwyższa liczba bezpłatnych biletów wydawanych w ciągu
miesiąca nie może przekroczyć połowy ilości miejsc w sali,
tj. od 200 do 500.

Tymczasem dyrekcje teatrów i kin szturmowane są niemal
codziennie telefonicznie i osobiście przez rozmaite instytucje,
żądające po kilkaset bezpłatnych miejsc dziennie.

Czy taka filantropia z cudzej kieszeni harmonizuje z etyką
obywatelską?

Czy nie należałoby wpoić nareszcie przekonania nie tylko
w młodzież, ale i w różnorodne sfery naszych kacyków, iż ża-
den teatr, ani rozrywkowe przedsiębiorstwo nie może utrzymać
swego budżetu li tylko na darmosze i wacie!

Cukiernia - Kawiarnia

Café-Club

właściciel: JÓZEF TYBOROWICZ

Gdańska 22, telefon 23-70

Pierwszorządny lokal towarzyski

Poleca ciastka i kawę dla najwybredniejszych smakoszy.

J. J. GOERDEL

1811 125 1936

właśc. EDMUND MATECKI
Bydgoszcz - Długa 10 - Tel. 3014

Najstarszy Hurtowy Handel Win i Spirytualii

Specjalność: **WINA WĘGIERSKIE**

Winiarnia - Probiernia

ZAPRZYSIĘŻONY DOSTAWCA WIN MSZALNYCH.

FABRYKA:

LIKIERU, KONIAKU, RUMU, ARAKU.

Własne składy wolno-clou e.

NAJWIĘKSZY DOM DELIKATESÓW

BENON JAGŁA

BYDGOSZCZ, PLAC TEATRALNY, TEL. 14-62

Poleca największy wybór:

delikatesów, win i wódek krajowych i zagranicznych.
Drób - dziczyzna.

Pierwszorzędny Zakład Fryzjerski

DLA PAŃ I PANÓW
Trwała i wodna ondulacja

ROMANFORMANOWSKI

Mostowa 12, tel. 38-56

Wielki wybór kosmetyków i perfumerii

„Eau de Lavande“

jest niedościgniona

do nabycia tylko

w DROGERII POD „ŁABĘDZIEM“

Bydgoszcz, ulica Gdańska nr 5.

Telefon 38-29

Zakłady Przemysłowe Romana Żurowskiego

„Leszczków”

Bydgoszcz, Gdańska 20a, telefon 29-19.

Zapraszamy uprzejmie JWP. do łaskawego obejrzenia wytwornych samodzielów wyrabianych na wzór angielski, w oryginalnych barwach i deseniach.

Doskonale na płaszcze, ubrania, kostiumy, zarówno dla Pań jak i dla Panów.

Bielskie Wyroby Sukienne

Podszewki krawieckie poleca

Stanisław Ziętak

Bydgoszcz, ul. Dworcowa 9, I. piętro, Tel. 28-57.

Przyjmujemy asygnaty Spółdzielni „Kredyt”.

Grajcie

wszyscy w obywatelskiej kolekturze

KAPTURKIEWICZA

Sp. z o. o.

PLAC TEATRALNY

TELEFON 30-63.

Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. Bydgoszcz, ul. Poznańska 12-14.